

Kohtud, kes peavad otsustama riigis ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamise, võivad rahvusvahelise kaitse taotluse vastu võtta ja peavad asjaomasele isikule andma teavet sellise taotluse esitamise konkreetse korra kohta

Isikut, kes on rahvusvahelise kaitse taotlemise soovi avaldanud asutustele, kes on pädevad seda taotlust vastu võtma, ei tohi kinni pidada põhjusel, et humanitaarvastuvõtu keskuses ei ole piisavalt vabu kohti

Kohtuotsuses Ministerio Fiscal (astus, kes tõenäoliselt võib saada rahvusvahelise kaitse taotluse) (C-36/20 PPU), mis tehti 25. juunil 2020 eelotsuse kiirmenetluses (PPU), **otsustas Euroopa Kohus, et eeluurimiskohtunik, kellele on esitatud taotlus otsustada riigis ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine, kuulub direktiivi 2013/32¹ (edaspidi „varjupaigamenetluste direktiiv“) artikli 6 lõike 1 teise lõigu tähenduses mõiste alla „muud asutused“, kes tõenäoliselt võivad rahvusvahelise kaitse taotlusi saada, kuigi neil puudub riigisisese õiguse kohane pädevus neid registreerida. Sellega seoses on eeluurimiskohtunik kohustatud andma taotlejale teavet sellise taotluse esitamise konkreetse korra kohta. Euroopa Kohus otsustas samuti, et rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamist ei saa põhjendada sellega, et humanitaarvastuvõtu keskuses ei ole võimalik leida majutuskohta.**

Hispaania merepäästeamet pidas 12. detsembril 2019 Gran Canaria (Hispaania) lähedal kinni paadi, milles oli 45 kolmanda riigi kodanikku, sealhulgas Mali kodanik VL, kes kõik toimetati Gran Canariale. Järgmisel päeval andis haldusasutus korralduse need kodanikud välja saata ja esitas Juzgado de Instrucción n° 3 de San Bartolomé de Tirajanale (Tirajana San Bartolomé eeluurimiskohus nr 3, Hispaania) kinnipidamisasutusse paigutamise taotluse. Pärast seda, kui kohtunik oli VLi tema õigustest teavitanud, teatas VL talle oma kavatsusest taotleda rahvusvahelist kaitset. Kuna humanitaarvastuvõtu keskuses ei olnud piisavalt vabu kohti, andis kohtunik korralduse paigutada VL välismaalaste kinnipidamisasutusse, kus tuli tema rahvusvahelise kaitse taotlust menetleda. VL esitas seejärel kõnealusele kohtunikule tema kinnipidamise otsuse peale kaebuse, kuna otsus on vastuolus varjupaigamenetluste direktiivi ja direktiiviga 2013/33² (edaspidi „vastuvõtutingimuste direktiiv“). Kaebuse menetluses esitas see kohtunik Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, milles ta küsis muu hulgas, kas ta kuulub varjupaigamenetluste direktiivi artikli 6 lõike 1 teise lõigu tähenduses mõiste alla „muud asutused“ ja kas ta võib seega tõenäoliselt saada rahvusvahelise kaitse taotlusi. Samuti esitas ta Euroopa Kohtule küsimuse VLi kinnipidamise õiguspärasuse kohta.

Esimesena täpsustas Euroopa Kohus, et selle sätte tähenduses mõiste „muud asutused, kes tõenäoliselt võivad saada [rahvusvahelise kaitse taotlusi]“ grammatiline tõlgendus ja eelkõige sõna „muud“ kasutamine **annavad tunnistust sellest, et liidu seadusandja tahe oli anda lai tähendus asutustele, kes ei ole küll pädevad neid taotlusi registreerima, kuid võivad siiski selliseid taotlusi saada. See väljend võib seega hõlmata nii haldusasutusi kui ka kohtuid.**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT 2013, L 180, lk 96).

Seda järeldust kinnitab selle sätte kontekstipõhine tõlgendus. Nimelt on **üks eesmärke, mida varjupaigamenetluste direktiiviga taotletakse, tagada tegelik, st võimalikult lihtne rahvusvahelise kaitse andmise menetluse kättesaadavus. Kuid see, et kohus ei tohi rahvusvahelise kaitse taotlusi vastu võtta, takistab selle eesmärgi saavutamist**, eelkõige sellistes väga kiiretes menetlustes, milles taotleja kohtus ärakuulamine võib olla esimene võimalus kasutada sellise taotluse esitamise õigust. Euroopa Kohus järeldas seetõttu, et eeluurimiskohtunik, kellele on esitatud taotlus otsustada riigis ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku kinnipidamine väljasaatmise eesmärgil, on üks „muudest asutustest“, kes tõenäoliselt võivad rahvusvahelise kaitse taotlusi saada.

Teisena käsitles Euroopa Kohus kohustusi, mis sellisel eeluurimiskohtunikul „muu asutusena“ lasuvad. Ta tõdes, et varjupaigamenetluste direktiivi artikli 6 lõike 1 teisest ja kolmandast lõigust tuleneb esiteks, et **kohtunik on kohustatud andma rahvusvahelise kaitse taotlejatele teavet sellise taotluse esitamise konkreetse korra kohta. Seega täidab kohtunik selle direktiivi nõudeid, kui ta teavitab omal algatusel kolmanda riigi kodanikku tema õigusest taotleda rahvusvahelist kaitset**. Teiseks, kui kodanik on eeluurimiskohtunikule avaldanud soovi taotlus esitada, peab kohtunik edastama toimiku asutusele, kes on pädev taotluse registreerima, selleks et kodanikule tagataks vastuvõtutingimuste direktiivi artiklis 17 nimetatud materiaalsed vastuvõtutingimused ja tervishoid.

Kolmandana hindas Euroopa Kohus küsimust, kas VLi kinnipidamine oli kooskõlas varjupaigamenetluste direktiivi ja vastuvõtutingimuste direktiiviga. Ta märkis kõigepealt, et nendest direktiividest nähtub, et **lähtuda tuleb mõiste „rahvusvahelise kaitse taotleja“ laiast käsitlusest, mistõttu kolmanda riigi kodanik saab selle staatuse rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise hetkest**. Euroopa Kohus rõhutas veel, et **sellise taotluse „esitamise“ toiming ei nõua mingeid haldusformaalsusi. Asjaolust, et kodanik avaldab soovi taotleda rahvusvahelist kaitset sellisele „muule asutusele“ nagu eeluurimiskohtunik, seega piisab, et anda talle rahvusvahelise kaitse taotleja staatus**.

Seetõttu märkis Euroopa Kohus, et alates kuupäevast, mil VL esitas rahvusvahelise kaitse taotluse, reguleerisid tema kinnipidamistingimusi varjupaigamenetluste direktiivi artikli 26 lõige 1 ja vastuvõtutingimuste direktiivi artikli 8 lõige 1. Nende sätete koos tõlgendamisel ilmneb, et liikmesriigid ei tohi isikut kinni pidada ainult põhjusel, et ta on rahvusvahelise kaitse taotleja, ja et kinnipidamise alused ja tingimused ning kinnipeetud taotlejatele antud tagatised peavad olema vastuvõtutingimuste direktiiviga kooskõlas. Kuna viimati nimetatud direktiivi artikli 8 lõike 3 esimeses lõigus on aga erinevad alused, mis õigustavad kinnipidamist, loetletud ammendavalt ning kuna asjaolu, et rahvusvahelise kaitse taotlejale ei ole humanitaarvastuvõtu keskuses võimalik leida majutust, ei vasta ühelegi kuuest kinnipidamise alusest, mida selles sättes on mainitud, **oli VLi kinnipidamine käesoleval juhul vastuolus vastuvõtutingimuste direktiivi nõuetega**.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [tervikekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127